

Ο τρελός πίθηκος

*"Knowledge is a deadly friend
when no one sets the rules"*

(από το τραγούδι «Epitaph», King Crimson)

Υπάρχει ένα κυρίαρχο ερώτημα που μας αφορά όλους: πώς θα μπορέσουμε να ξεφύγουμε απ' αυτόν το μοιραίο κύκλο, που μας περικλείει και μας οδηγεί στο χείλος του γκρεμού; Δεν υπάρχει κανένας τρόπος σωτηρίας. Πρέπει να ξαναρχίσουμε από την αρχή, αλλά μόνο οι νέοι θα μπορέσουν να επιτύχουν κτίζοντας έναν καινούργιο κόσμο. Τότε γεννιέται η ερώτηση: πάνω σε ποιες αρχές θα πρέπει να οικοδομηθεί ο καινούργιος αυτός κόσμος;

Στη θρησκεία; Δυστυχώς δεν υπάρχει μία θρησκεία που να αγκαλιάζει όλη την ανθρωπότητα ή να είναι αρεστή σ' όλη την ανθρωπότητα. Είναι φανερό ότι ο κόσμος αυτός, το δημιούργημα της επιστήμης, είναι δυνατό να κυβερνηθεί με ασφάλεια μόνο σύμφωνα με το πνεύμα και τις μεθόδους της επιστήμης η οποία το δημιούργησε, με αυτά που δημιούργησαν και την επιστήμη την ίδια. Είναι αδύνατο να κατασκευάζουμε έναν νέο κόσμο με τα μέσα της επιστήμης και κατόπιν να τον κυβερνούμε με βάση απηρχαιωμένες, συναισθηματικές αρχές, όπως ο φόβος ή ο πόθος της δύναμης και της κυριαρχίας. Η επιστήμη προσφέρει δύο βασικές αρχές, που μπορούν να μας βοηθήσουν. Η μία είναι το πνεύμα της και η δεύτερη η μέθοδός της.

Το πνεύμα της επιστήμης βασίζεται στην καλή θέληση, τον αλληλοσεβασμό, και την ανθρώπινη αλληλεγγύη. Αυτά προκύπτουν από το γεγονός ότι η επιστήμη δεν ανήκει σε ένα μοναδικό κράτος ή φυλή, αλλά αποτελεί κοινή ιδιοκτησία του ανθρώπου, γιατί δημιουργήθηκε από άτομα με την πιο ποικίλη καταγωγή. Οι επιστήμονες σχηματίζουν μια κοινότητα που δε γνωρίζει σύνορα τόπου ή χρόνου. Αν και σε έναν ορισμένο χρόνο κατοικώ σε μια ορισμένη κοινότητα, ο Νεύτωνας, ο Παστέρ και ο Μπαχ είναι οι καθημερινοί μου σύντροφοι. Οποιοσδήποτε επιστήμονας μου είναι πιο κοντινός απ' ό,τι ο γαλατάς μου και όπως έδειξε το συνέδριο του Πάγκουας, εμείς οι επιστήμονες μπορούμε να συζητήσουμε τα προβλήματά μας ειρηνικά, ακόμη κι αν οι κυβερνήσεις θα ήθελαν να μας δουν χωρισμένους σαν εχθρούς.

Η κυριότερη αξία που έχει να μας προσφέρει η επιστήμη για τη λύση των προβλημάτων μας, είναι η μέθοδός της, η οποία δημιούργησε και την επιστήμη την ίδια. Ως βασικό σημείο της μεθόδου της η επιστήμη βλέπει τα προβλήματα ως προβλήματα μόνο και ψάχνει για την καλύτερη λύση, ανεξάρτητα από προκαταλήψεις και σοβινισμούς. Δε ρωτάμε ποιος έχει δίκιο, αλλά ποια είναι η αλήθεια. Ερευνώντας για την αλήθεια μαζεύουμε πληροφορίες και τις αναλύουμε με ψυχραιμία, με τιμότητα που δε δέχεται συμβιβασμούς, ανεπηρέαστοι από συμφέρον ή συναισθήματα φόβου ή μίσους. Αν έχουμε έναν εχθρό, στη δουλειά μας τον βλέπουμε σαν συνεργάτη, μαζί με τον οποίο θα βρούμε την αλήθεια και την καλύτερη λύση. Δεν παραδεχόμαστε καμιά πρόταση χωρίς στέρεες αποδείξεις γνωρίζοντας ότι ακόμη και οι κυβερνήσεις κάνουν ψευδείς ανακοινώσεις. Αυτά είναι τα θεμέλια της επιστήμης και αποτελούν τη μοναδική μέθοδο για την οικοδόμηση ενός ασφαλούς νέου κόσμου που θα λύσει τις διαφορές ανάμεσα στα κράτη, θα δώσει ειρήνη χωρίς φόβο, πείνα και αρρώστιες, με αφάνταστο πλούτο, αξιοπρέπεια και ευτυχία. Έναν κόσμο βασισμένο όχι στη βία, αλλά στην ευπρέπεια, στην ισότητα και στην καλή θέληση.

Η επιστήμη δεν προσφέρει κανένα σχέδιο για τον καινούργιο κόσμο· προσφέρει μόνο το πνεύμα και τις μεθόδους της για τη δημιουργία αυτού του σχεδίου.

Δεν ονειρεύομαι καμιά ουτοπία παρά μόνο έναν κόσμο, όπου τα προβλήματα δε θα λύνονται με τη βία, αλλά με την ευφυΐα, την καλή θέληση και την ισότητα. Έναν κόσμο, όπου οι φόνοι, ανεξάρτητα από την αιτία που τους προκαλεί, καθώς και η καταστροφή της ζωής ή του σπιτιού ενός συνανθρώπου θα αποτελούν έγκλημα· έναν κόσμο, όπου οι νέοι μας δε θα πρέπει να χάνουν τα καλύτερα χρόνια τους σε σπουδές οργανωμένης ανθρωποκτονίας· έναν κόσμο, όπου ούτε η ισχύς ούτε οι μεγατόνοι ούτε τα δηλητηριώδη αέρια θα κρίνουν τη θέση ενός κράτους παρά μάλλον το

σύνολο των γνώσεων, η ηθική του, τα δώρα που προσφέρει στην ανθρωπότητα, η ευτυχία που δίνει στους ανθρώπους, το ύψος, όπου ανεβάζει την ανθρώπινη ζωή.

Στην επιστήμη ενυπάρχει ο σπόρος της νέας θρησκείας την οποία ποθεί το σύγχρονο μυαλό. Όλες οι θρησκείες βασίζονται στην ιδέα ότι υπάρχουν δυνάμεις μεγαλύτερες από τις δικές μας, ότι δεν είμαστε οι κύριοι, αλλά οι καρποί της δημιουργίας. Η μεγαλύτερη φιλοφροσύνη που μπορεί κανείς να κάνει σε ένα δημιουργικό καλλιτέχνη, δεν είναι τα εγκώμια, αλλά η σπουδή και η αξιολόγηση της δημιουργίας του. Αν υπάρχει δημιουργός, η μεγαλύτερη τιμή που μπορούμε να του κάνουμε είναι η σπουδή, η κατανόηση και η εκτίμηση της δημιουργίας Του. Αυτό κάνει η επιστήμη και όταν εγώ διεξάγω τις έρευνές μου, αισθάνομαι σαν να προσφέρω μια θεϊκή υπηρεσία, αισθάνομαι όπως ακριβώς ο Χάιντν, όταν συνέθετε: φορούσε, όποτε καθόταν να γράψει μουσική, τα καλύτερα ρούχα του, σαν να πήγαινε στην εκκλησία.

Albert Szent, Ο τρελός πίθηκος, Βραβείο Νόμπελ

Ερωτήσεις

A. Να πυκνώσετε σε 60-70 λέξεις τις σκέψεις και προτάσεις του Albert Szent για τον ρόλο της επιστήμης σήμερα.

(15 μονάδες)

B.

1. «Είναι αδύνατο να κατασκευάζουμε ... ή ο πόθος της δύναμης ή της κυριαρχίας». Αναπτύξτε το περιεχόμενο της περιόδου σε 80-100 λέξεις.

(20 μονάδες)

2. Με ποιον τρόπο αναπτύσσει τον ισχυρισμό του ο συγγραφέας στην 4^η παράγραφο; (τρόποι – μέσα πειθούς)

(10 μονάδες)

3. Να βρείτε πέντε παραδείγματα μεταφορικής χρήσης της γλώσσας στην 4η παράγραφο.

(10 μονάδες)

4. α. Να δώσετε συνώνυμες λέξεις των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου.

(10 μονάδες)

β. Να μετατρέψετε στις παρακάτω φράσεις την ενεργητική σύνταξη σε παθητική ή το αντίστροφο:

- «Είναι αδύνατο ... κυριαρχία» (2η παράγραφος)

- «... έναν κόσμο, όπου ούτε η ισχύς ούτε οι μεγατόνοι ούτε τα δηλητηριώδη αέρια θα κρίνουν τη θέση ενός κράτους» (6η παράγραφος)

(10 μονάδες)

Γ. Σε ένα άρθρο καταθέτετε προβληματισμούς και κάποια στοιχεία ή τεκμήρια που δείχνουν ότι η επιστήμη δεν ανταποκρίνεται πάντα στο χρέος της απέναντι στην ανθρωπότητα και αναφέρετε τις προϋποθέσεις που απαιτούνται από την πολιτεία και τους επιστήμονες για να εκπληρωθεί η αποστολή της.

(350 - 400 λέξεις)

(30 μονάδες)